

Κεφ. Στ - υποκ. 3:

**Η εξέλιξη και το τέλος
του Ψυχρού Πολέμου**

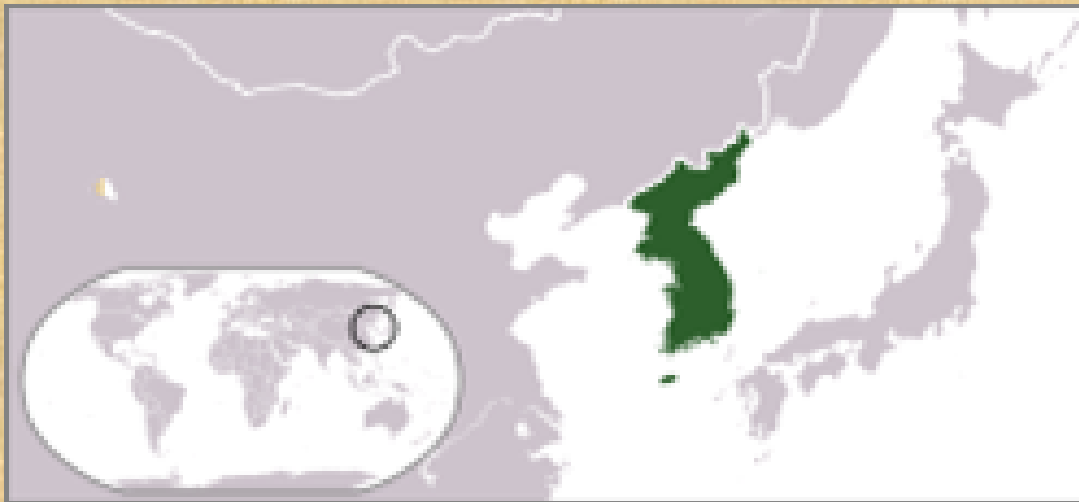
Διδάσκουσα: Άντρη Αντάρτη

Ψυχρός Πόλεμος: Από την Κορέα στο Βιετνάμ

Γεγονότα στην Ασία ως το 1953	Μετα-σταλινική εποχή	Κρίσεις της δεκαετίας του 1960	Σινοαμερικανική προσέγγιση (1971-1972)
Κίνα Κορέα	Ειρηνική συνύπαρξη Σύμφωνο Βαρσοβίας Γεγονότα Ουγγαρίας	Τείχος Βερολίνου Κρίση Κούβας Βιετνάμ Τσεχοσλοβακία (Άνοιξη Πράγας)	Κίνα

Γεγονότα στην Ασία ως το 1953

Κίνα →

← Κορέα

Γεγονότα στην Ασία ως το 1953

1935: Κίνα ≠ Ιαπωνία

Νικούν με βοήθεια της ΕΣΣΔ

➔ Ακολουθεί εμφύλιος στην Κίνα

Κομμουνιστική Κίνα

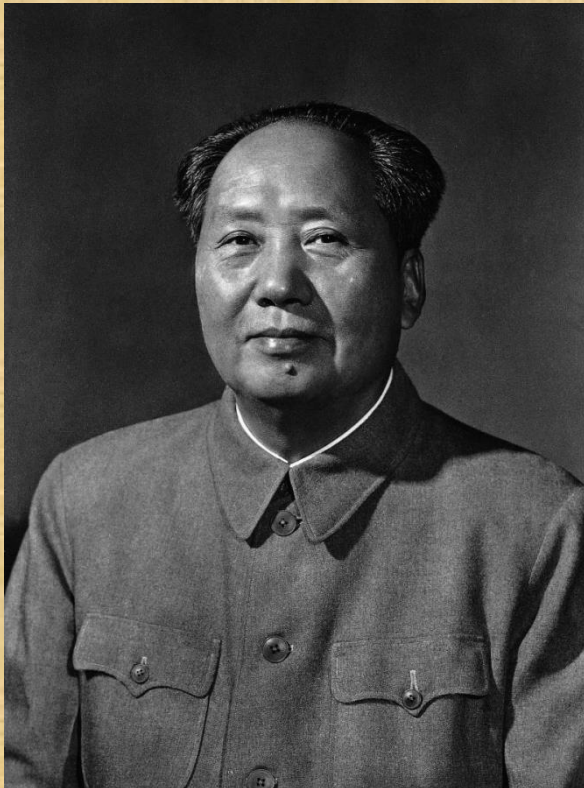
1949:

→ Ίδρυση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας.

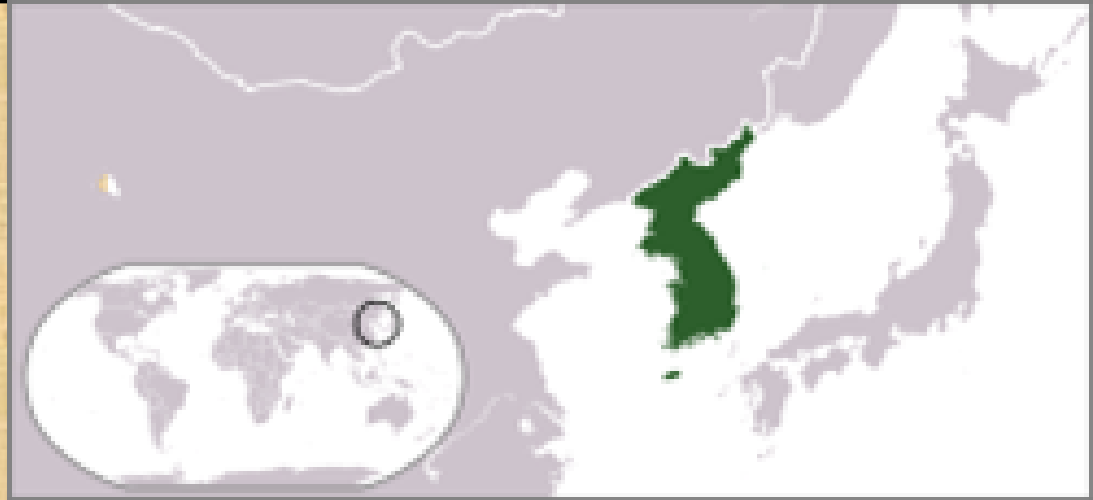
Από κινέζους κομμουνιστές

Αρχηγός: Μάο Τσε-τουνγκ

Γεγονότα στην Ασία ως το 1953

Κορέα

1945: Οι ΗΠΑ προτείνουν στην ΕΣΣΔ να κατέχουν από κοινού την Κορέα → Χωρίζεται προσωρινά

Βόρεια	Κομμουνιστική
Νότια	Δυτικόφιλη

Βόρεια	Κομμουνιστική
Νότια	Δυτικόφιλη

- Στον τοπικό πόλεμο που εκδηλώθηκε μεταξύ της κομμουνιστικής Βόρειας Κορέας και της φιλοδυτικής Νότιας Κορέας αναμείχθηκαν οι ΗΠΑ και η κομμουνιστική Κίνα.
- Ο πόλεμος της Κορέας τερματίστηκε με ανακωχή το 1953, όμως η διαίρεση της Κορέας διατηρήθηκε.

Μετασταλινική εποχή

- Ειρηνική συνύπαρξη
- Σύμφωνο Βαρσοβίας
- Γεγονότα Ουγγαρίας

Ειρηνική συνύπαρξη

Μετά το θάνατο του Στάλιν το 1953, οι διάδοχοί του και κυρίως ο Νικήτα Χρουστσόφ, εγκαινίασαν μια διαφορετική πολιτική, εκείνην της «ειρηνικής συνύπαρξης».

Σύμφωνα με αυτήν η Σοβιετική Ένωση μπορούσε να επιτύχει την επικράτησή της ειρηνικά, με εχέγγυο την ειρηνική πρόοδό της, ιδιαίτερα στον τομέα της βαριάς βιομηχανίας.

Σύμφωνο Βαρσοβίας (1955)

Ήταν μια συμμαχία των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης με τη Σοβιετική Ένωση.

1954: Η ΕΣΣΔ ζητά να ενταχθεί στο ΝΑΤΟ.

→ Απόρριψη

→ Αντίδραση, όταν η Δ. Γερμανία εντάσσεται

Σύμφωνο Βαρσοβίας: Στόχοι: η φιλία, η συνεργασία και η αμοιβαία βοήθεια μεταξύ κομμουνιστικών χωρών

Αν. Γερμανία, Αλβανία, Βουλγαρία, Ουγγαρία, Ρουμανία, ΕΣΣΔ.

Γεγονότα Ουγγαρίας

Αποσταλινοποίηση: είναι η διαδικασία εξάλειψης του αυταρχισμού και της προσωπολατρίας (τα οποία ίσχυαν επί Στάλιν) την οποία εφάρμοσε η ΕΣΣΔ επί Χρουστσόφ (1954-1968).

Το 1956 ο Χρουστσόφ εξήγγειλε την πολιτική της «αποσταλινοποίησης», η οποία παρερμηνεύθηκε από κάποιες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης.

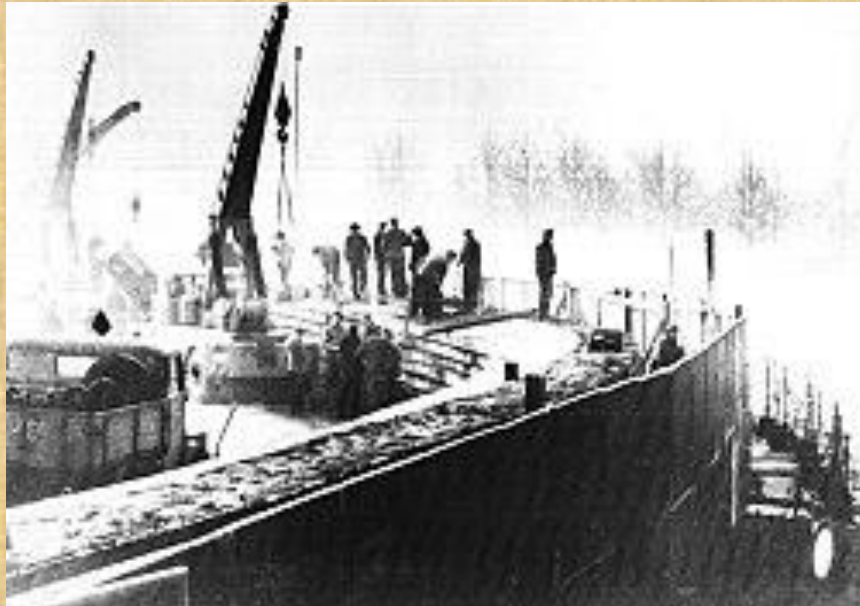

Έτσι, η Ουγγαρία αποφάσισε να αποχωρήσει από το Σύμφωνο της Βαρσοβίας. Αυτό προκάλεσε την άμεση αντίδραση της ΕΣΣΔ, η οποία κατέστειλε στρατιωτικά αυτή την εξέγερση μετά από σφοδρές, αιματηρές συγκρούσεις.

Κρίσεις της δεκαετίας του 1960

- **Τείχος Βερολίνου**
- **Κρίση Κούβας**
- **Βιετνάμ**
- **Τσεχοσλοβακία
(Άνοιξη Πράγας)**

Τείχος Βερολίνου (1961)

→ Ανατολικογερμανοί οικοδόμοι δουλεύουν στο χτίσιμο του τείχους (20 Νοεμβρίου 1961)

Το Τείχος του Βερολίνου
μπροστά από την Πύλη
του Βραδεμβούργου →

Μια ηλικιωμένη γυναίκα,
μετά από τρεις ώρες
αναμονής, γνέφει από το
δυτικό τομέα σε γνωστούς
της, που βρίσκονται στον
ανατολικό τομέα (1961)

Η ανέγερση του Τείχους

Τείχος Βερολίνου (1961)

Σημασία

- Μεγάλη συμβολική σημασία = σύμβολο διαίρεσης.

Σκοπός

- Ο πλήρης διαχωρισμός του Ανατολικού από το Δυτικό Βερολίνο και η αποτροπή διαφυγής Ανατολικογερμανών προς τη Δύση.

Αντιδράσεις

- Προκάλεσε αντιδράσεις των Δυτικών.
- Πολλοί Ανατολικογερμανοί έχασαν τη ζωή τους προσπαθώντας να περάσουν το τείχος και να διαφύγουν στη Δύση.

Από το 1949 – 1961, 2,5 εκατομμύρια Ανατολικογερμανοί έφυγαν για τη Δυτική Γερμανία. Έτσι η Ανατολική Γερμανία ήταν κοντά στην οικονομική κατάρρευση. Έτσι οι αρχές της Ανατ. Γερμανίας και οι Σοβιετικοί χτίζουν το Τείχος. Κατέρρευσε το 1989, μετά από 28 χρόνια.

- ➔ 5000 κατόρθωσαν να περάσουν
- ➔ 200 σκοτώθηκαν από τους στρατιώτες

Η κρίση της Κούβας (1962)

1959: Φιντέλ Κάστρο → απομακρύνει τον δικτάτορα Μπατίστα (που ήταν φιλοαμερικάνος) και γίνεται πρωθυπουργός

1961: Διακοπή σχέσεων Κούβας - ΗΠΑ

Σημασία	<ul style="list-style-type: none">• Κίνδυνος νέου παγκόσμιου πολέμου.
Αφορμή	<ul style="list-style-type: none">• Ο Φιντέλ Κάστρο, συμφώνησε με τους Σοβιετικούς να εγκατασταθούν στο έδαφος της Κούβας <u>σοβιετικοί πύραυλοι</u> θα μπορούσαν να πλήξουν τις ΗΠΑ.
Αντιδράσεις	<ul style="list-style-type: none">• Οι Αμερικανοί αντέδρασαν αποκλείοντας με το στόλο τους την Κούβα, για να εμποδίσουν τα ρωσικά πλοία να φτάσουν στο νησί.
Έκβαση	<ul style="list-style-type: none">• Συμφωνία Κένεντι-Χρουστσόφ να μην εγκατασταθούν οι πύραυλοι στην Κούβα. Οι Αμερικανοί απέσυραν ανάλογους πυραύλους τους από την Τουρκία.

Βιετνάμ

1954: Μετά από 100 χρόνια η Γαλλία εγκαταλείπει το Βιετνάμ.

Για να διατηρηθεί το γόητρό της χωρίστηκε σε Βόρειο και Νότιο ως τις εκλογές όπου θα συνενωνόταν.

Οι Αμερικάνοι εμπόδισαν την επανένωση, διότι θεώρησαν ενισχυμένο το κομμουνιστικό κόμμα.

Βόρειο Βιετνάμ

Κομμουνιστικό

Νότιο Βιετνάμ

Φιλοαμερικανικό

Χώρος	Νότιο Βιετνάμ (Φιλοαμερικανικό)
Χρόνος	Αρχές δεκαετίας 1960 - 1973
Αφορμή	Η εμφύλια διαμάχη στο Ν. Βιετνάμ στην οποία είχαν ήδη αναμειχθεί οι Βορειοβιετναμέζοι υπέρ των κομμουνιστών επαναστατών.
Τρόπος	Αποστολή στο Ν. Βιετνάμ Αμερικανών στρατιωτικών συμβούλων και στη συνέχεια αεροπορίας και στρατού

Αποτυχία

- Τα παρθένα δάση της περιοχής
- Η σχεδόν καθολική αντίσταση των ντόπιων.

Στην Αμερική είχε διαμορφωθεί ισχυρό κίνημα κατά του πολέμου, λόγω:

- των ακροτήτων που είχαν διαπραχθεί
- των μεγάλων αμερικανικών απωλειών
- της πεποίθησης ότι αυτός ο πόλεμος δεν ήταν αναγκαίος.

Σημασία

Οι Αμερικανοί αναγκάστηκαν να αποχωρήσουν από το Ν. Βιετνάμ, επί προεδρίας Νίξον, γεγονός που έπληξε σημαντικά το γόητρό τους διεθνώς.

Η γνωστότερη εικόνα για τον πόλεμο στο Βιετνάμ

- Και ποιος δε ξέρει τη φωτογραφία που αποτυπώνει τη φρίκη του πολέμου του Βιετνάμ, όπου ένα μικρό κορίτσι τρέχει έντρομο μαζί με άλλα μικρά παιδιά για να γλιτώσουν από μία βόμβα ναπάλμ.
- Πρόκειται για τη φωτογραφία του φωτογράφου του Associated Press, Χιουν Κονγκ Ουτ και ήταν η αφορμή για να αλλάξει για πάντα η ζωή της Κιμ Φούκ, της πρωταγωνίστριας της φωτογραφίας.

Ήταν 8 Ιουνίου του 1972. Ένας στρατιώτης φώναζε «πρέπει να φύγουμε, θα βομβαρδίσουν εδώ και θα μας σκοτώσουν». Μερικά δευτερόλεπτα αργότερα έβλεπε το ναό Cao Dai, όπου η οικογένειά της είχε βρει καταφύγιο, να τυλίγεται στις φλόγες.

- Σε κατάσταση σοκ άρχισε να τρέχει πίσω από τον αδελφό της. Δεν είδε τους ξένους δημοσιογράφους καθώς έτρεχε ουρλιάζοντας προς το μέρος τους. Μετά έχασε τις αισθήσεις της. Ο 21χρονος Βιετναμέζος φωτογράφος που τράβηξε τη φωτογραφία τη μετέφερε σε ένα μικρό νοσοκομείο και απαίτησε το κορίτσι να έχει όποια φροντίδα χρειάζεται.
- Η Φουκ βγήκε από το νοσοκομείο 13 μήνες μετά το βομβαρδισμό. Είχε δει τη φωτογραφία του Ουτ που είχε εντωμεταξύ κερδίσει βραβείο Πούλιτζερ.

Μεγαλώνοντας το κορίτσι σπούδασε γιατρός

Τσεχοσλοβακία, «Άνοιξη Πράγας», (1968)

- Η Τσεχοσλοβακία άρχισε να εφαρμόζει μια ανανεωτική πολιτική που απομακρυνόταν εν μέρει από τα σοβιετικά πρότυπα.
- **Η ΕΣΣΔ δεν ανέχθηκε** αυτή την απόκλιση από το Σύμφωνο της Βαρσοβίας. Ο Ερυθρός Στρατός και οι σύμμαχες δυνάμεις του **εισέβαλαν στην Τσεχοσλοβακία** και επέβαλαν την κηδεμονία τους.

Σινοαμερικανική προσέγγιση (1971-1972)

- Η Αμερική προσέγγισε την κομμουνιστική Κίνα, η οποία προηγουμένως είχε συγκρουστεί με την Ε.Σ.Σ.Δ.
- Η σινοαμερικανική προσέγγιση υπήρξε επιτυχία του Νίξον και του Κίσινγκερ και αποτέλεσε μεγάλο πλήγμα στη γεωπολιτική θέση της ΕΣΣΔ.

Η διεθνής ύφεση – προς το τέλος του Ψυχρού Πολέμου

Στο τέλος της δεκαετίας του 1960 μειώθηκε η ένταση ανάμεσα στους δύο συνασπισμούς.

**Οστπολιτίκ
(1972)**

- Ο Δυτικογερμανός καγκελάριος **Βίλλυ Μπραντ** αναγνώρισε την Ανατολική Γερμανία.

**Διάσκεψη
του Ελσίνκι
(1975)**

- Στη διάσκεψη αυτή συμμετείχαν 33 χώρες της ανατολικής και δυτικής Ευρώπης, οι ΗΠΑ και ο Καναδάς.
- Κατέληξε στην **«Τελική Πράξη του Ελσίνκι»**.

Αναγνωρίζει το απαραβίαστο των συνόρων της Ευρώπης και στοχεύει στη διευκόλυνση της συνύπαρξης κρατών με διαφορετική πολιτική και οικονομική οργάνωση.

Η διεθνής ύφεση –
προς το τέλος του Ψυχρού Πολέμου

Α΄
πετρελαϊκή
κρίση
(1973)

- Με αφορμή τον Αραβοϊσραηλινό Πόλεμο, σημειώθηκε το 1973 μεγάλη αύξηση των τιμών του πετρελαίου διεθνώς. Η κρίση αυτή προκάλεσε μεγάλα οικονομικά προβλήματα στον δυτικό κόσμο.

Β΄
πετρελαϊκή
κρίση
(1979-1981)

- Η κρίση αυτή σημειώθηκε μετά την επιτυχία της ισλαμικής επανάστασης στο Ιράν, υπό την ηγεσία του Αγιατολάχ Χομεινί.

Εισβολή στο
Αφγανιστάν
(1979)

- Η Σοβιετική Ένωση, επιζητώντας να περιορίσει την επιρροή των ισλαμιστών, εισέβαλε το Δεκέμβριο του 1979 στο Αφγανιστάν.

Αύξηση διεθνούς έντασης στη δεκαετία του 1980

Κρίση για πυραύλους

- Το 1981 πρόεδρος της Αμερικής έγινε ο Ρήγκαν, ο οποίος θεωρούσε ότι οι Σοβιετικοί είχαν εκμεταλλευτεί την ύφεση για να ισχυροποιηθούν διεθνώς.
- Όταν, λοιπόν, η **ΕΣΣΔ** αποφάσισε να εγκαταστήσει **νέους πυραύλους στην Ευρώπη**, απάντησε αναλόγως και το **NATO** αναπτύσσοντας αντίστοιχους **αμερικανικούς πυραύλους**.

Αναταραχή στην Πολωνία (1981)

- Στην κομμουνιστική Πολωνία δημιουργήθηκε ένα **εργατικό συνδικάτο, η «Αλληλεγγύη»**, το οποίο είχε ως ηγέτη του τον **Λεχ Βαλέσα** και δεν ελεγχόταν από το κομμουνιστικό κόμμα.
- Ο πολωνικός στρατός έκανε πραξικόπημα, εγκαθίδρυσε στρατιωτική δικτατορία και κήρυξε **εκτός νόμου** την «Αλληλεγγύη».

Το τέλος του Ψυχρού Πολέμου

Η
κατάσταση
της ΕΣΣΔ

- Σοβαρά οικονομικά προβλήματα
- Μεταρρυθμιστικές προσπάθειες
Γκορμπατσώφ, ο οποίος θεωρούσε ότι η
μεγαλύτερη διαφάνεια θα συνέβαλλε στην
οικονομική ανασύνταξη της ΕΣΣΔ

Εθνικιστικές ταραχές σε: Αρμενία,
Γεωργία
Βαλτικές χώρες.

Το τέλος του Ψυχρού Πολέμου

Πτώση
τείχους
Βερολί-
νου
(1989)

- Τοποθέτηση Γκορμπατσόφ (1989) υπέρ της ελεύθερης επικοινωνίας μεταξύ ανατολικού και δυτικού Βερολίνου.
- Η διατύπωση αυτής της θέσης προκάλεσε λαϊκή αντίδραση στην Α. Γερμανία. **Οι πολίτες γκρεμίζουν το Τείχος (1989)**
- **Επανένωση της Γερμανίας (1990).**

Το τέλος του Ψυχρού Πολέμου

Κατάρρευση ΕΣΣΔ
(1991)

- Αποτυχημένο πραξικόπημα κατά του Γκορμπατσόφ, λόγω της λαϊκής αντίδρασης υπό την ηγεσία του Γιέλτσιν.

Συμφωνία Γιέλτσιν και ηγετών των σοβιετικών δημοκρατιών για διάλυση της ΕΣΣΔ και τη δημιουργία χαλαρής «Κοινοπολιτείας Ανεξαρτήτων Κρατών».

Συμπέρασμα: με τη διάλυση της ΕΣΣΔ το 1991 ο διπολικός κόσμος καταργήθηκε.